

sus cuiusque semper in solidum est, d. l. 19. Hoc autem ex eo est, quod usus tantum necessitati servit, & solo utensilis facto ac consumptione terminatur, nihil relinquent quod dividi possit: in quo similis est servitutibus praediorum, quæ & ipsæ, quia in solo usu consistunt, & facto terminantur, individuae, l. 17. de servit. l. 1. §. 9. ad leg. Falc. Ususfructus autem dividuus est: quia licet & ipse in facto ab initio consistat, factò tamen solo non terminatur, sed post se relinquunt, & fructuario adjicit fructus atque omnem rei utilitatem, cuius utique divisio esse potest, d. l. 1. §. 9. l. sed 81. ad leg. Falc. Cujac. Don & DD. vulg. ad l. 72. de verb. oblig. Gomez 2. var. 10. num. 18. Castill. tract. de usufr. cap. 31. Adhæc, usumfructum quoque constitui legimus in judiciis familiæ erciscundæ & communi dividendo, si Judex alteri fundum, alteri usumfructum adjudicaverit, l. 6. §. 1. de usufr. l. 16. §. 1. fam. ercisc. l. 6. §. 10. comm. divid. de usu nihil tale.

3 In amittendo hoc interest, quod usus amissus semper ad proprietatem redeat, nunquam ad conjunctum, ut aliquando ususfructus. Quinimo plures in eundem usum conjungi non possunt: nam qua ratione usus divisionem non recipit, eadem nec recipit communionem. Ea propter si duabus ejusdem rei usus legatus sit, nulla intelligitur conjunctio, aut usus inter eos communio, nec concursu partes faciunt. Sed tunc res ita transigetur, ut uni usus

totus adjudicetur, & is alteri vi-
cissim condemnetur in præstatio-
ne partis æstimationis, l. 10.
§. 1. comm. div. aut ut atendi ne-
cessitas inter eos temporibus divi-
datur, per l. 19. §. ult. d. tit.

TEXTUS.

Quid intersit inter usumfru-
ctum & usum fundi.

1 Minus autem juris est in
usu, quam in usufructu: nam is,
qui fundi nudum habet usum, ni-
hil ultius habere intelligitur,
quam ut oleribus, pomis, floribus,
fæno, stramentis, & lignis ad u-
sum quotidianum utatur: inque
eo fundo hactenus ei morari li-
cet, ut neque domino fundi mo-
testus sit, neque iis, per quos
opera rustica fiunt, impedimento:
nec ulli alii jus, quod habet aut
locare, aut vendere, aut gratis
concedere potest: quum is, qui
usumfructum habet, possit hoc
omnia facere.

COMMENTARIUS.

1 Hec §. seqq. docet Impera-
tor, quid rei cuiusque usus con-
tineat, & quibus in rebus discre-
pet ab usufructu: idque exem-
pli veterum declarat propositis
ordine quatuor speciebus, usu
fundi, ædium, servorum, peco-
rum; unde reliquarum rerum usus
satis intelligi potest. Initio tradit
generalem regulam, quæ ad re-
rum omnium usum ex æquo per-
tinet. Ait, minus juris esse in
usu, quam in usufructu, id est,

minus emolumenti; siquidem u-
sus cuiuscunque rei non plus
commoditatis aut utilitatistribuit,
quam quantum usuario necessa-
rium est, eique sufficit ad usum
& consumptionem quotidianam,
arg. hujus §. v. l. 12. §. 1. hoc
tit. (1). ususfructus autem extra
hanc sufficientiam & consump-
tionem progrederit, omnemque uti-
litatem, commodum omne, quod
quavis ratione ex re percipi pot-
est, sine exceptione continet. De-
nique & usus fructui inest, &
ideo si usufructu legato, usus
adimatur, placet nullam esse
ademptionem: & si tibi usus,
michi ususfructus legetur, con-
currere nos in usu, l. 14. §. 1.
v. 2. hoc tit.

2 Oleribus, pomis, floribus,
fæno, stramentis, & lignis). Hæc
exempli causa ponuntur: nam
usuarius sumere potest generali-
ter ex omnibus quæ in fundo
nascuntur, quod sufficiat ad vi-
ctum sibi & familiæ, l. 12. v. §. 1.
hoc tit.

3 Ad usum quotidianum).
Modus utendi hujus juris pro-
prius, dum ex omnibus sumat
usuarius, quod ad victum sibi,
suisque sufficiat, non amplius, d.
l. 12. §. 1. (2). Quantum autem
cuique sufficiat, id æstimandum
ex dignitate & conditione utensilis;
neque enim ita usus restringendus
est, ut non etiam pateat & ho-
nestati viæ & dignitati. Quin eti-
am longius alicando situr, &
tam large cum usuario pro dignis-

(1) D. l. 20. tit. 31. P. 3. versi-

La segunda, cum sequitur inde

tate ejus agitur, ut his rebus non
tantum cum familia, sed etiam
cum convivis & hospitiis uti ei
permittatur; hactenus tamen, ut
oleo, frumento & cæteris frugi-
bus cum convivis & hospitiis
utatur in villa: cætera, quorum
non admodum grave onus est, si
abundent in fundo, etiam in
oppidum deferri hujus re gratia
possunt, d. l. 12. §. 1. Enimvero
necessæ non est, sumere singulis
diebus quod in singulos eos suf-
ficiat: sed ex penu, hoc est, ut
ego interpretor, ex eo, quod ad
penum pertinet, capere licet, quod
sufficiat in annum, quamvis eo
modo fructus consumantur; quod
facile evenire potest usu medio-
ris prædii relicto: nam usuarii
prior semper ratio est, l. 15. hoc
tit. l. 42. de usufr. In usu domus
& servi hoc accidit, ut nihil alii
fructuum nomine supersit, l. 15.
hoo in eademque causa est na-
vis, vestimentorum, vehiculi &
similiciterum, quorum fructus
in usu est. Cæterum usuario intra
annum mortuo, quod ex penu su-
perest ad hæredem ejus non pertinet,
nebit, desiri enim posse uti: neque
usuarius fructus, quos decerpserit
aut collegit suos facit, aut percep-
tione dominum eorum acquirit,
quod tributur fructuario sed con-
sumptione, quia tantum jus iis mor-
dice utendi habet. Illud constat,
non posse ei, qui usum habet, ob-
jeci, quod pecunias abundet, unde
sibi quæ opus sunt, aliunde quam
ex re usuaria comparare possit.

(2) D. l. 20.

4 Hactenus ei morari licet, ut neque domino fundi molestus sit). Possessio earum fundi partium, quæ ad fructum ferendum comparatae non sunt, quodammodo penes usuarium est, placet enim, eum solum usurum cellis vinariis & oleariis, dominum invito eo non usurum. l. 10. in fin. hoc tit. Deambulandi quoque & gestandi in locis ad eam rem paratis, solus jus habet, d. l. 12. §. 1. eod. Praetorio autem, hoc est, villa urbana, sive domo, non fundi sed domini causa parata non uteatur, nisi & nominatum hujususus relictus sit, & tunc quidem uteatur solus, d. l. 12. in pr. Sed villam suo jure occupabit, & dominum illo venite prohibere poterit: tantum pati cogetur illuc habitare colonum & familiam rusticam, quæ agri colendi causa illuc sit: sed nec impedire poterit quoniam proprietarius ipse eo veniat ad fructus percipiendos, & per tempora fructuum colligendorum ibi habitat, d. l. 10. §. ult. v. d. l. 12. in pr. Hinc explicandum quod ex Cajo l. 11. eod. Justinianus hic tradit, hactenus usuarium in fondo morari posse, ut neque domino fundi molestus sit, neque iis, per quos opera rustica fiunt, impedimento.

5 Nec ulli alii jus, quod habet, locare aut vendere). Quod hic traditur, etiam ad aliaram rerum usum pertinet, l. 8. v. d. l. 12. §. 4. v. ult. eod. Et hanc habet rationem, quod in usu spectatur persona ejus, cui relictus est, & modus familiae ejus, ut pro conditione & dignitate sua utatur:

quod fieri non potest, si alii venderet: nam emptoris alia potest esse consideratio, & multum diversa a conditione usuarii. Id tamen cum hoc temperamento accipendum est, nisi ex conjecturis appareat, testatorem jus quoque locandi aut vendendi usum concedere voluisse. Cujusmodi conjecturæ sumi possunt vel ex conditione legatarii, vel ex genere relieti. Nam si aurigæ usus equorum legatus sit, cum testator sciret, eum hujusesse instituti & vitæ, placet, eum etiam locare equos posse: quia de hoc etiam usu testator videtur sensisse, & retulisse usum ad rationem vitæ legatarii, d. l. 12. §. 4. Si sylvæ usus legatus sit, Hadrianus statuit, fructum quoque legatum videri: quia nisi liceret cedere sylvam & vendere, quemadmodum usufructuariis licet, legatarius nihil habiturus esset ex eo legato, l. pen. eod. Quod plerique sic accepere, si sylva remotior sit ab oppido, ut si cogatur legatarius ipse eam cedere, & quod excidit, usus sui causa domum comportare, plus impensurus sit, quam si in propinquuo ab aliis emeret: neque ita intelligendum, quasi legatario liceat cedere et vendere tantum, quantum solebat dominus, aut quantum fructuarium licet, sed promodo & ratione usus sui.

6 Quum is qui usumfructum habet possit hæc omnia facere). Rem scilicet utendam fruendam alteri locare, vendere, gratis concedere, l. 12. §. 2. de usufr. etiam invito hærede, l. 67. eod. Hoc ne quem turbet, dicendum est, du-

plex quodammodo jus fructuarium habere: quorum unum mere personale est, ita infixum personæ ejus, cui ususfructus primo constitutus est, ut ab eo avelli nequeat: unde etiam cum de amittendo, aut finiendo usufructu queritur, ejus solius persona semper spectatur, l. 8. §. ult. de per. et com. rei vend. Alterum reale consistens in usu et fruitione rei fructuarie, quod a fructuario abiit et in alium transferri possit (1), licet a personali illo jure promanet, inque eo ita radicetur, ut necesse sit cum illo extingui. Illustratur hæc distinctio exemplo hæredis et creditoris, in quibus similiter jus geminum animadvertisimus: unum quod personale est atque ossibus eorum, ut DD. loquuntur, inhæret, hæredi ex aditione hæreditatis, creditori ex obligatione quæsumum; alterum reale in re quæsita aut debita. Illud in eo cernitur; quod qui semel hæres extitit, semper hæres maneat, ac proinde vendita hæreditate nihilominus actiones hæreditarias ipse exerceat et excipiat, l. 2. C. de hæred. vel act. vend. creditor, actione vendita jus ipsum agendi adhuc retineat, l. 3. C. de nov. Hoc in eo, quod hæres jus omne, quod in re habuit, in emptorem hæreditatis transfert, l. 2. in pr. et passim de hær. vel act. vend. qui ob id vicem hæredis obtinere dicitur, d. l. 2. §. antepen. et utilibus etiam actionibus suo nomine experiri potest, ut et

is, cui nomén venditum aut legatum est, l. 16. de pact. ll. 5. 7. 8. C. de hæred. vel act. vend. Potest igitur fructarius, ut eo redeam, etiam jus, quod habet, in alium transferre: utique tamen non illud, quod ex constitutione personæ ejus inhæret; sed eo tento, quod extra personam ejus consistit, quod habet in re fructaria.

TEXTUS.

Ædium usus.

2 Item is, qui ædium usum habet, hactenus jus habere intelligitur, ut ipse tantum inhabitet, nec hoc jus ad alium transferre potest: et vix receptum esse videtur, ut hospitem ei recipere licet; et cum uxore liberisque suis, item libertis, necnon personis aliis liberis, quibus non minus, quam servis utitur, habitandi jus habeat (2). Et convenienter, si ad mulierem usus ædium pertineat, cum marito ei habitare licet.

COMMENTARIUS.

1 Hoc §. ostenditur, quid contineatur usu ædium: latissime autem hoc declaratur l. 2. §. 1. cum 6. ll. seqq. et l. pen. §. 1. hoc tit. De eo nemo dubitavit, quin is, cui ædium usus legatus est, eas inhabitare possit: uti et illud quoque semper constituit, non posse usuarium ha-

(1) L. 24. l. 31. P. 3. vers.
Ca com.
Tom. I.

(2) L. 21. d. tit. 31. P. 3.
Rr

bitationem alteri locare, vendere aut gratis concedere, *hoc text. et l. 8. eod.* Circa eum autem, qui ipse inhabitet, quædam quæsita sunt: veluti, si ædes amplæ sint, et tan angustus usuariorum, ut eas totas simul occupare non possit; et an non liceat proprietario partibus iis, quæ vacabunt, uti? Sed placuit, non dicere, quia cum usuarius jus utendi habeat, etiamsi nunc non utatur, postea tamen cum voluerit, uti potest, et alio tempore partes illas occupare, *d. l. pen. §. 1.* Item: et an qui ipse inhabitet, possit in partem habitationis alios admittere? de quo mox in explicatione textus.

2 Nec hoc jus ad aliud transferre). Qui usum ædium habet, neque locare, neque concedere habitationem, neque vendere usum potest, *l. 8. hoc tit.* quod non est speciale in usu ædium, sed ad aliarum quoque rerum usum pertinet, ut relatum *supr. §. præced.* Illud speciale est, quod usus ædium et ususfructus in eo solum differunt, quod hic locari, vendi, alteri concedi potest, ille non potest. Cæterum utentis nihil interest, usum ædium habeat, an usumfructum; idque clarissime patet ex locis supra citatis, et *hoc §. junct. l. 15. eod.* Quod autem diximus, eum, qui usum ædium habet, non posse habitationem locare, aut alteri concedere, hoc ita est, si seorsum locet aut concedat sine se, *d. l. 8.* Item *is, ad quem servi usus pertinet, ipse tantum opera atque ministerio ejus uti potest:*

TEXTUS.

De servi, vel jumenti
usu.

(1) Arg. l. 27. d. tit. 31. P. 3.

betur partem ædium quam ipse non occupat, aut quia nimis spatiæ occupare non potest, alteri locare, ut pensionem percipiat, *l. 4. hoc tit.* Quod Labeo dicebat posse eum, qui ipse habitat, inquilinum recipere, *l. 2. in fine eod.* notatur a Proculo, quod inquilinum non belle appellavit eum, qui cum alio habitat, *d. l. 4.* nam inquilinus proprius dicitur: *Qui in conductis rebus habitat solus, l. 37. de adquir. possess. l. 1. §. 1. l. 2. de migrando.*

3 Et vix receptum esse videtur). Quod ait, vix receptionem esse, ut is, qui ædium usum habet, hospitem recipere possit, sic accipendum est, ægre quidem ab initio id receptionem esse propter dubitationes veterum; tandem tamen obtinuisse, *d. l. 2. §. 1.* Ait, ut hospitem ei recipere liceat: sive grauitum illis hospitium præstet, sive mercenarium, *d. l. 2. §. 1. et d. l. 4. in pr.* Plane eis quemlibet extraneum convictorem recipere potest: tabernam tamen cauponiam ei exercere non licebit, quæ publice viatoribus omnibus et peregrinis pateat, arg. *l. 13. §. ult. de usufruct. (1).*

De usu et habitatione.

ad aliud vero nullo modo jus suum transferre ei concessum est. Idem scilicet juris est et in iumento (1).

COMMENTARIUS.

*1 Servorum usus est in eorum operis: est et in fructibus hoc est, iis rebus, quæ per servos acquiruntur. Operis uti potest usuarius in re qualibet, nec tantum ad ministerium suum, sed etiam ad liberorum suorum et conjugis, *l. 12. §. pen. et ult. hoc tit.* dum tamen secundum conditionem servi: nam et a fructuario hoc exigitur, *l. 15. §. 1. de usufruct.* Cæterum ipsum usuarium uti oportet, non aliis operas locare, aut utendas concedere; quamquam parum refert utrum utatur in re plane sua, an in opere alieno, quod ipse expediendum conduxit, *d. l. 12. §. ult. et l. seq. eod.* De his, quæ per servum usuarium acquiruntur, ita placuit, ut si quid acquirat ex operis suis, id non acquiratur usuario; quoniam nec locare servi operas potest; sin autem ex re usuarii, puta si institor erit, et opera ejus usuarius utatur in taberna ad merces emendas et vendendas, aut si jussu usuarii per traditionem accipiat, usuario acquirit, cum hac opera in re sua usuarius utatur, *l. 14. in pr. l. 16. §. 2. l. 20. eod.**

TEXTUS.

De pecorum usu.

4 Sed et si pecorum vel ovium usus legatus sit, neque lacte, neque agnis, neque lana utetur usuarius: quia ea in fructu sunt. Plane ad stercorandum agrum suum pecoribus uti potest.

COMMENTARIUS.

1 Pecorum vel ovium). Error Triboniani, nisi legendum veluti ovium, ut vertit Interpres Græcus, et flagitat locus Pauli *d. l. 12. §. 2. hoc tit.* unde hic desumptus est, quippe nemini dubium est quin appellatio pecorum etiam oves continentur.

2 Neque lacte, neque agnis, neque lana). Igitur in usu pecoris puta gregis ovilis, vacarum aut caprarum, minimum est: nam nihil ex iis, quæ in fructu harum pecudum sunt, usuarius sumere potest: sed tunc ad stercorandum agrum suum, quo pinguior et fœcundior fiat, his uti; et insuper modico etiam lacte, neque enim tam stricte voluntates interpretandæ, *d. l. 12. §. 2.* Cumque cæterarum rerum etiam possessionem tradi usuario oporteat ut iis utatur, diversum tamen esse apparet in pecoribus, quæ tantum ad fructum ferendum habentur.

3 , IN HISPANIA is , cui pecoribus ad stercorandum , agrum uti potest ; sed etiam ex lacte , caseo , lana et agnis sumere quantum ad penum sibi cum familia necessarium sit , l. 21. titul. 31. Partit. 3. vers. Otrosi.

TEXTUS.

De habitatione.

5 Sed si cui habitatio legata , sive aliquo modo constituta sit , neque usus videtur , neque ususfructus , sed quasi proprium aliquod jus : quamquam habitationem habentibus propter rerum utilitatem , secundum Marcelli sententiam nostra decisione promulgata , permisimus , non solum in ea degere , sed etiam aliis locare (1).

COMMENTARIUS.

1 Restat ultima species servitutis personalis , habitatio : Ea est : Jus in aedibus alienis habitandi cum personis quoquo modo ad nos pertinentibus . Etenim effectu idem pene est habitatio quod usus aedium : easdemque personas , qui habitandi jus habet , recipere potest , quas usuaris , l. 10. hoc tit. Constituitur quoque habitatio iisdem modis quibus usus et ususfructus , iisdemque modis finitur ; excepto quod non finiatur non utendo ,

(1) L. 27. d. tit. 31. vers. E ann. 2 S. 18. 11. 15. 1. D. (1)

d. l. 10. quod ideo placuit , quia habitatio magis in facto , quam in jure consistit , l. pen. de cap. min. ex quo est , quod legatae habitationis dies non semel cedat , sed per dies singulos , perinde ut ususfructus in singulos dies relieti , l. 1. pr. quand. dies us. leg. ced. et arg. d. l. pen. de cap. min. ut plura hic sint legata , et quasi nova singulorum dierum habitatio : ob quam etiam causam nec capititis diminutione (scilicet minima) olim amittebatur , d. l. pen. et d. l. 10. Ex constitutione autem Justiniani nec usus nec ususfructus ita perit , l. penult. C. de usufruct. ut jam hac in parte nulla amplius sit differentia.

2 Quasi proprium aliquod jus). Hoc est , species quedam servitutis personalis , quæ proprie neque usus est neque ususfructus , licet olim parum distaret ab usu , d. l. 10. Hodie per constitutionem Justiniani l. 13. C. de usufr. qua eam locare permisit , ad usumfructum prope accedit . Sunt tamen qui negant , habitationem esse speciem servitutis personalis , et omnipino servitutem esse : quoniam duæ tantum personarum servitutes memorantur a Marciano l. 1. de serv. Sed ille vel exempli causa duas istas duntaxat retulit , vel sub usu etiam habitationem comprehendit , quia jure veteri habitatio effectu idem erat quod usus , auctore Ulpiano , d. l. 10.

TEXTUS.

Transitio.

6 Hec de servitutibus , et usufructu , et usu , et habitatione dixisse sufficiat . De hæreditatibus autem , et obligationibus suis locis proponemus . Exposuimus summam , quibus modis jure gentium res acquiruntur : modo vi deamus , quibus modis legitimo et civili jure acquiruntur .

COMMENTARIUS.

1 Duplex transitio , et utraque perfecta : in epilogo prioris respicitur ad tit. de reb. corp. et incorpor. hujus libri secundum ; ubi cum non tantum serviutes prædiorum , usus et ususfructus inter res incorporales numerentur , verum etiam hæreditas et obligations , ac de servitutibus , usufructu et usu hactenus tractatum sit ; videri poterat , nunc protinus de hæreditatibus et obligations dicendum esse : sed in propositione seu membro sequenti , harum rerum tractationem in alium locum rejicit : tractationem de hæreditate , quia adhuc agendum de modis , quibus res acquiruntur singulæ ; susceptione autem hæreditatis acquiritur bonorum universitas : tractationem de obligationibus , quia obligatio non est jus in rem , de cuiusmodi jure acquirendo nunc queritur , sed ad rem duntaxat , pariens creditorri actionem in personam , non vindicationem rei . In posterioris epilogo respicit ad

§. 11. supr. tit. 1. de rer. div. quo loco recepit , se post expositos modos acquirendi jure gentium dicturum esse de iis modis , quibus dominium nanciscimur jure civili .

2 Modi acquirendi jure civili vel singulares sunt , vel universales . Singulares : Quibus acquiruntur res singulae : universales : Quibus una acquisitione , tanquam per aversionem , acquiruntur bona alicujus universa : de quo genere acquisitionis agere incipit infr. §. ult. tit. 9. hujus libri . Modi acquirendi jure civili res singulas duo tantum ab Imperatore exponuntur , usucatio tit. seq. et donatio tit. 7. Cur de legatis et fideicommissis , quæ huc alioqui pertinent , nunc non simul tractare voluerit , dicetur d. §. ult. Pertinent item huc et alii modi : veluti cum possessori attribuitur dominium rei , quam dominus videlicet aut invasit , §. 1. infr. de vi bonor. rapt. l. 7. C. unde vi . Cum uno ex duobus , qui a Principe munus acceperunt , moriente absque hærede , pars deficiente consorts accrescit , l. unic. C. si liberal. imp. soc. sine hæred. deces. lib. 10. Item cum Ecclesiæ acquiruntur res ex pecunia sua emptæ absque ulla traditione , l. ut inter 24. C. de sacros. Eccles. Mancipatio , quam Cicero in Topic. traditionem nexus vocat , et in jure cessio , de quibus Ulp. tit. 19. Boët ad d. loc. Ciceronis , jam tempore Justiniani exoleverant . Antiquitatis studiosi adeant D. Anton. Contium 1. disputat. 12.

TITULUS SEXTUS.

DE USUCAPIONIBUS ET LONGI TEMPORIS
PRESCRIPTIONIBUS.

Dig. Lib. 41. Tit. 3. Cod. Lib. 7. Tit. 31. et 33. (1).

Inter acquisitionis juris civilis vel prima et præcipua est usucapio. Nam etsi Græcis quoque non incognita fuit, eamque etiam Plato lib. 12. de legib. pagin. 697. in suam invexit Rempubl. tamen civili tantum ratione, non etiam pure aliqua naturali nititur, ab eaque longius etiam, quam cæteræ acquisitiones civiles, recedit. Utrum autem quid juri civili adscribendum sit, an juri naturali, id non ex nudo usu populum, sed ex eo, quod suggerit ratio naturalis, æstimandum est, §. 1. supr. de jur. nat. gent. et civ. Usucapio, definitore Modestino in l. 3. hoc tit. est: *Adjectio dominii per continuationem possessionis temporis lege definiti.* Quid singula definitionis sibi vellint, dicetur postea in explicatione §. 7. infr. eod.

2 Longi temporis prescriptibus). Erat olim triplex inter usucaptionem et longi temporis prescriptionem discrimen, in rebus, in tempore, in acquisitionis effectu. Usucapio locum habebat in rebus immobilibus Italici soli tan-

tum, in mobilibus omnibus. Præscriptio frequentabatur in prædiis duntaxat provincialibus. Usucapio rerum mobilium anno terminabatur, immobilia biennio. Præscriptio consummabatur decem annis inter præsentes, viginti inter absentes. Usucapio possessorum dominum efficiebat. Præscriptio possessori non dominium tribuebat, sed jus aliquod dominio simile et proximum, de quo dicam plenius postea. Hasce differentias sustulit Justinianus, servato uno discrimine rerum mobilium et immobiliuin, l. unic. C. de usucap. transform. Hodie itaque idem est usucapio ac longi temporis præscriptio.

TEXTUS.

Præcipua usucaptionis requisita. 1. Bona fides. 2. Possessio per tempus definitum continuata. 3. Justus titulus.

Jure civili constitutum fuerat, ut qui bona fide ab eo, qui do-

(1) Tit. 2. P. 3. et tit. 8. lib. 11. Nov. Recop.

De usucap. et longi temporis prescript. 319

minus non erat, cum crederet eum dominum esse: rem emerit, vel ex donatione, aliave quavis justa causa accepit, is eam rem, si mobilis erat, anno ubique uno; si immobilia, biennio tantum in Italico solo usucaperet: ne rerum dominia in incerto essent. Et cum hoc placitum erat, putantibus antiquioribus, dominis sufficere ad inquirendas res suas præfata tempora: nobis melior sententia resedit, ne domini maturius suis rebus defraudentur, neque certo loco beneficium hoc concludatur. Et ideo constitutionem super hoc promulgavimus, qua caustum est, ut res quidem mobiles per triennium; immobiles vero per longi temporis possessionem (id est, inter præsentes decennio, inter absentes viginti annis) usucapiantur: et his modis non solum in Italia, sed etiam in omni terra, quo nostro imperio gubernatur, dominia rerum justa causa possessionis præcedente acquirantur.

COMMENTARIUS.

I Jure civili). Hoc plerique sic interpretantur, perinde ac si dixisset, lege XII. Tabul. et verum est, ex hoc fonte ius usucaptionum manare; sed quod sequitur de distinctione locorum, ex lege XII. Tab. esse non potest: quippe cum eo tempore, quo Decemviri legem tulerunt,

(1) Ll. 9. et 18. d. tit. 29. P. 3.

(2) Ll. 6. et 7. eod.

(3) Dd. ll. 9. et 18. eod. l. 9.

tit. 33. P. 7.